

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

ціни продукції, інвестиційної привабливості та рівня життя населення) і розрахунок комплексного індексу на основі логічного їх об'єднання за характером впливу на конкурентоспроможність;

3) визначення характерних позицій регіонів залежно від їх положення в матрицях оцінки за характерними для конкурентоспроможності показниками.

Таким чином, сьогодні в Україні існує реальна можливість змінити негативні тенденції та почати радикальне поглиблення ринкових реформ, враховуючи екологічний чинник. Політика цілеспрямованого сприяння розвитку ефективних вітчизняних виробництв; становлення національного екокапіталу; активну підтримку створення в країні сучасної конкурентноздатної екологічно безпечної економіки має відобразитися, насамперед, на структурі капіталовкладень, оскільки рішення екологічних проблем потребує значних фінансових витрат.

1. Сепик Д. Индикаторы конкурентоспособности регионов: европейский подход // Регион: экономика и социология. 2005. № 2. С. 197–205.

2. Золотухина А.В. Проблемы инновационного и устойчивого развития регионов. – М.: Крассанд, 2010. – 240 с.

3. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України – Електроний ресурсрежим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2013_body_ukr_web.pdf

4. Аверихина Т. В. Экологические факторы конкурентоспособности товаров и товаропроизводителей / Т.В.Аверихина/ Економічні інновації. – Випуск 37: Організаційне управлінські інновації у природокористуванні та ресурсозбереженню – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2009 – С. 5-12.

РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

доцент **Шаповал В. А.**

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» (Україна)

доцент **Єремєєва І. А.**

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля (Україна)

Сталий розвиток суспільства щільно пов'язаний з інвестиціями в основний капітал, які утворюють підґрунтя науково-технічного та економічного прогресу. Відповідальне ставлення населення до довкілля передбачає формулювання та вирішення завдань природоохоронного характеру, які можуть суттєво розрізнятися, наприклад, за ознаками території, рівня управління, ініціативної групи тощо. Отже, частина капітальних інвестицій здійснюється з метою охорони навколишнього природного середовища. Особливості розподілу відповідальності за екологічні наслідки економічної діяльності та здійснення природоохоронних заходів можуть бути визначені з динаміки/структури капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища.

Найбільшим джерелом інвестицій на охорону навколишнього природного середовища (ОНПС) в Україні є власні кошти підприємств (організацій, установ). В період 2007-2014 рр. частка вище зазначеного джерела зменшилась з 74,4 до 49,3 % від загальнонаціонального обсягу відповідних капітальних витрат (рис.1). При цьому відбулось суттєве збільшення ваги «інших джерел фінансування»: від 4,3 до 48,3 %. Капітальні інвестиції з державного та місцевих бюджетів зменшились в середньому з 10,6 до 1,2 % відповідно, зокрема, вага інвестиційних ресурсів державного та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища в 2014 р. становила 0,3 % та 1,6 % відповідно.

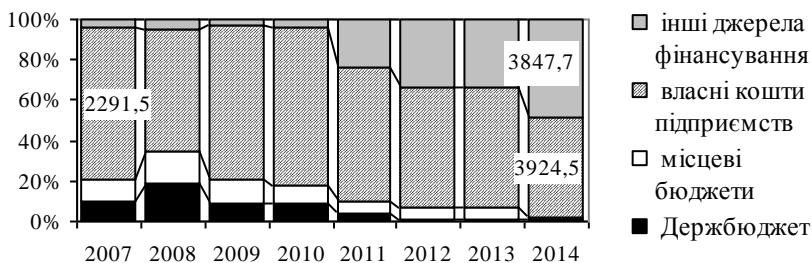

Рис. 1. Капітальні інвестиції в Україні на ОНПС в 2007-2014 рр., млн. грн.

Загальний обсяг капіталовкладень природоохоронного спрямування збільшився до 7959,9 млн. грн. (збільшився на 4879,2 млн. грн. або в 1,6 рази). Інвестиції державного та місцевого бюджетів за період аналізу «впали» на 90% та 60%: в 2014 р. їх обсяг склав 40,2 та 147, 5 млн. грн. відповідно (187,7 млн. грн.). При цьому, в Україні в 2013 р. фактично сплачені екологічні платежі (податок + штрафи) склали 2718,1 млн. грн. Отже, капітальні інвестиції з державного та місцевих бюджетів 2014 р. – це лише 6,9 % від екологічних платежів 2013 р.

В аспекті капітальних природоохоронних інвестицій можна зазначити:

- найбільшу фінансову відповідальність мають підприємства;
- фінансування з інших джерел вказує на використання ресурсів цільових національних та міжнародних фондів, інших фінансових джерел. Вирішення екологічних проблем відбувається за кошти третіх осіб.
- відповідальність держави найменша.

Враховуючи негативний стан довкілля України, зазначений в екологічних паспортах областей, а також неодноразові випадки невиконання природоохоронних програм внаслідок недофінансування, можна стверджувати, що централізація управління капіталовкладеннями природоохоронного значення не забезпечує необхідного результату. Отже, діяльність повноважних та відповідальних осіб цієї сфери є неефективною та потребує змін.

Певним зрушенням в напрямку перерозподілу відповідальності за здійснення захисту довкілля є децентралізація управління коштами, сформованими екологічними платежами. Зокрема, чинний з січня 2016 р. Закон України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо цільового спрямування екологічного податку", визначає новий порядок використання екологічних платежів. Надходження від екологічного податку зараховуються до спеціального фонду державного та місцевих бюджетів, на відміну від попередніх періодів, коли кошти зараховувались до загального фонду, що дозволяло їх вільне використання (за напрямком інвестицій). Тому, ці кошти мають бути спрямовані виключно на здійснення природоохоронних заходів, зокрема з ресурсозбереження, зниження забруднення довкілля, дотримання екологічних нормативів.

Таким чином, нове законодавство визначає основного відповідального суб'єкта за акумулювання та використання екологічних платежів – органи місцевого самоврядування. Вагомим важелем забезпечення ефективності природоохоронної діяльності має стати контроль з боку місцевої громади за якісним, прозорим виконанням професійної діяльності відповідних посадових осіб. Отже, в структурі джерел капітальних інвестицій природоохоронного напрямку питома вага коштів місцевих бюджетів має збільшитись.

ГАРМОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ЗІ СТАНДАРТАМИ ЄС*

доцент **Школа В.Ю.**, студенти гр. МЕ-51а **Вавілічев М.Д., Капатус Н.В.**
Сумський державний університет (Україна)

Проблема поводження з відходами в Україні зростає з кожним роком, набуваючи катастрофічного масштабу. Щорічно за офіційними даними [1] в Україні утворюється близько 0,5 млрд. т відходів (рис. 1), більшість з яких підлягає захороненню відкритим способом (рис. 2) і лише близько 30% підлягає утилізації. Це свідчить про те, що існуюча сьогодні система поводження з відходами є однією з найбільш неефективних, призводить до поглиблення існуючої проблеми накопичення відходів (рис. 3), забруднення навколишнього середовища та втрати енергетичних і матеріальних ресурсів, які містяться у відходах.

Слід зазначити, що в Україні створено багато національних проектів спрямованих на утилізацію відходів (наприклад, «Чисте місто», «Викидай

---

* Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідної роботи № 53.15.01-01.15/17.3Ф «Методологія формування механізму інноваційного розвитку національної економіки на основі альтернативної енергетики».